

TALOUSVALIOKUNNAN LAUSUNTO 7/2014 vp

Valtioneuvoston kirjelmä komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi (asetus yhteisestä kriisinratkaisumekanismista)

Valtioneuvoston selvitys Pankkien suora pääomittaminen Euroopan vakausmekanismin (EVM) kautta

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Suuri valiokunta on 5 päivänä maaliskuuta 2014 lähettänyt jatkokirjelmän 5. VM 04.03.2014 asiassa U 58/2013 vp talousvaliokunnalle mahdollisia toimenpiteitä varten.

Suuri valiokunta on 5 päivänä maaliskuuta 2014 lähettänyt jatkokirjelmän 3. VM 04.03.2014 asiassa E 130/2012 vp talousvaliokunnalle mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- neuvotteleva virkamies Jaakko Weuro ja erityisasiantuntija Päivi Leino-Sandberg, valtiovarainministeriö.

Viitetiedot

Valiokunta on aikaisemmin antanut asiasta U 58/2013 vp lausunnot TaVL 33/2013 vp ja TaVL 1/2014 vp.

VALTIONEUVOSTON JATKOKIRJELMÄ

Ehdotus

U 58/2013 vp

SRM-asetus

Keskeisimmät kysymykset, joiden osalta puheenjohtaja pyytää jäsenvaltioita arvioimaan edellytyksiään tehdä myönnytyksiä Euroopan parlamentin vaatimusten suuntaan kompromissin saavuttamiseksi, ovat seuraavat:

- SRM-asetuksen ja valtiosopimuksen välinen suhde
- yhteisen kriisinratkaisurahaston lainauskapasiteetti
- EU:n neuvoston rooli yhteisen kriisinratkaisumekanismin päätöksenteossa
- yhteisen kriisinratkaisuneuvoston suppean ja laajan kokoonpanon päätöksenteko
- toimivalta päättää kriisinratkaisun edellytysten täyttymisestä.

SRF-sopimus

Sopimusluonnokseen on tehty useita muutoksia, kuten sijoittajanvastuuta koskevien edellytysten kirjaaminen sopimukseen. Näitä kuvataan tarkemmin valtioneuvoston kirjelmässä.

Edelleen avoimena olevia kysymyksiä ovat erityisesti rahasto-osuuksien yhdistämisen aikataulu ja sen vaikutukset vakaussuhteiden kerryttämiseen, kansallisten rahasto-osuuksien väliseen lainaamiseen sovellettava päätöksentekomenetely sekä kysymykset siitä, miten rahaston mahdollisuus lainata markkinoilta ja sijoittajanvastuuta koskevat edellytykset kirjataan sopimukseen. Ratkaisematta on myös kysymys rahaston varainhankinnan tukemisesta valtiontakauksin tai tulevia vakaussuhteita arvioitaessa arvopaperistamalla.

E 130/2012 vp

Euroalueen päämiehet sopivat kesäkuussa 2012, että toimivan yhteisen pankkivalvonnan perustamisen jälkeen Euroopan vakaussuhteiden mekanismilla (EVM) voisi olla mahdollisuus pääomittaa suoraan pankkeja tavanomaisen päätöksen nojalla. Päätöksen uuden tukivälineen perustamisesta tekee EVM:n hallintoneuvosto.

Tukivälinettä koskevat neuvottelut aloitettiin euroryhmän puitteissa lokakuussa 2012. Euroryhmä saavutti poliittisen yhteisymmärryksen kesäkuussa 2013 uuden instrumentin keskeisistä toimintaperiaatteista. Vielä keskusteltavina oleviin kysymyksiin sisältyvät mm. yksityiskohtaiset säännöt sijoittajanvastuun toteuttamisesta.

*Valtioneuvoston kanta***U 58/2013 vp**

SRM-asetus ja siihen liittyvä kansainvälinen sopimus muodostavat keskeisen osan tavoitetta saavuttaa pankkiunioni oikeudellisesti kestäväällä ja kaikkien jäsenvaltioiden kannalta hyväksyttävällä tavalla Eurooppa-neuvoston asettamassa aikarajassa, nykyisen EP:n toimikauden aikana. Suomi katsoo, että sopimusvelvoitteisiin sitoutumisen edellytyksenä on hyväksyttävä kokonaisuus, johon kuuluvat sekä SRM-asetus että SRF-sopimus.

E 130/2012 vp

Valtioneuvoston aiemmat kannat ovat edelleen voimassa.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT*Perustelut*

Talousvaliokunta pitää rahoitusmarkkinoiden vakauden kannalta erittäin tärkeänä, että nyt valmisteilla oleva sääntely saadaan mahdollisimman pian voimaan. Sääntelyn hyväksymisen edellytyksenä kuitenkin on, että sen avulla voidaan varmistaa erityisesti laajan sijoittajanvastuun toteutuminen. Samoin valiokunta painottaa, ettei jäsenmaille tule voida asettaa uusia, taloudellista kokonais- ja yhteisvastuuta lisääviä velvoitteita ilman jäsenmaan erillistä hyväksyntää. Valiokunta katsoo, että valtioneuvoston kannoissa on hyvin otettu nämä lähtökohdat huomioon.

Tätä taustaa vasten ja osana laajempaa, sääntelyn ripeän voimaantulon mahdollistavaa kompromissia valiokunta katsoo, että valtioneuvoston kannassa puolletut muutokset SRM-asetuksen päätöksentekomenettelyyn ja -valtuuksiin ovat hyväksyttävissä. Sääntelyn tulee tarvittaessa mahdollistaa nopea päätöksenteko, jotta rahoitusmarkkinoihin ja talouteen laajemminkin kohdistuvien ongelmien leviäminen kyetään välttämään. Osana kompromissia valiokunta ei myöskään vastusta SRF-sopimuksessa tarkoitettua rahaston kerryttämistä ennakoitua kymmentä vuotta jonkin verran nopeammassa ajassa. Edellä mainittujen kompromissien hyväksymisen edellytyksenä kuitenkin on, että edellä sijoittajanvastuuta ja kokonaisvelvoitteiden lisäämis-

tä koskevat lähtökohdat otetaan sääntelyssä huomioon.

Muilta osin talousvaliokunta viittaa aiemmin asioista antamiinsa lausuntoihin ja kannanottoihin.

Lausunto

Lausuntonaan talousvaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan.

Helsingissä 6 päivänä maaliskuuta 2014

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Mauri Pekkarinen /kesk
vpj. Marjo Matikainen-Kallström /kok
jäs. Lars Erik Gästgivers /r
Teuvo Hakkarainen /ps
Harri Jaskari /kok
Johanna Karimäki /vihr
Pia Kauma /kok
Miapetra Kumpula-Natri /sd

Jukka Kärnä /sd
Eero Lehti /kok
Päivi Lipponen /sd
Jari Myllykoski /vas
Martti Mölsä /ps
Sirpa Paatero /sd
Arto Pirttilahti /kesk
Kaj Turunen /ps.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Tuula Kulovesi.

ERIÄVÄ MIELIPIDE 1

Perustelut

Euroalueen yhteinen kriisinratkaisumekanismi on tarkoitus perustaa siten, että pankeilta peritään kansallisella tasolla maksuja, jotka vähitellen yhdistetään euromaiden yhteiseksi 55 miljardin euron pelastusrahastoksi.

Perussuomalaiset vastustavat EU-kansalaisten yhteisvastuuta toisten jäsenmaiden tai niiden pankkien veloista. Mielestämme kriisinratkaisu- ja talletussuojarahastojen varat on kerättävä pankeilta etukäteen erillisillä maksuilla ja — jos kriisin sattuessa rahastojen varat eivät riitä — jokaisen kansallisvaltion on oman harkintansa mukaan tuettava niitä.

Perussuomalaiset eivät voi hyväksyä ehdotettua kriisinratkaisu- ja talletussuojarahaston yhteisvastuullisuutta. Perussuomalaiset katsovat yhteisvastuullisuudeksi myös sen vaatimuksen, että rahaston Suomen kansallisesta osuudesta olisi annettava tarvittaessa lainaa muiden EU-maiden vastaaville mekanismeille. Kannatamme yhteisen kriisinratkaisumekanismien toteuttamista kansallisten kriisinratkaisumekanismien ja -rahastojen verkostona.

Kannatamme mallia, jossa jokaisella EU-maalla on oma pankkikriisien ratkaisumekanismi. Kannatamme myös sitä, että EU-tasolla päätetään keskitetysti näiden minimitasosta, sillä heikosti hoidetulla pankkikriisillä toisessa EU-maassa on vaikutusta myös Suomen talouteen.

Nyt ehdotetun järjestelmän ongelma on myös se, että kriisinratkaisurahaston 55 miljardin euron koko on aivan liian pieni verrattuna euroalueen pankkisektorin kokoon, joka on noin 34 000 miljardia euroa. On ilmeistä, ettei rahasto riitä alkuunkaan pankkikriisin iskiessä. Kun rahaston varat loppuvat, seuraavaksi käytetään hyvin todennäköisesti Euroopan vakausmekanismien rahoitusta. Siinä tapauksessa veronmaksajat joutuisivat jälleen kerran kustantamaan yhteisvastuuta.

EVM:n käyttäminen pankkien suoraan pääomittamiseen lisäisi merkittävästi sen riskejä ja

siten myös tappioiden kokoa ja todennäköisyyttä. EVM:n suoran pääomittamisen kohteena olevat pankit eivät ainoastaan olisi niin heikossa tilassa, etteivät yksityiset sijoittajat niihin uskaltaisi sijoittaa, vaan myös sijaitsisivat euromaisissa, joiden valtiontalouden tila olisi niin heikko, etteivät ne kestäisi pankkien pääomittamista.

Eduskunnan hyväksymän EVM-sopimuksen mukaan EVM:llä on etuoikeutetun velkojan asema. EVM:n suora pankkien pääomittaminen tarkoittaisi pankkien osakkeiden tai muiden velkajärjestelyssä muita velkojia heikommassa asemassa olevien instrumenttien hankkimista. EVM:stä ollaan siis sen alkuperäisen tarkoituksen vastaisesti tekemässä roskapankkia. Lisäksi EVM-sopimuksen 15 artiklassa todetaan seuraavasti: "Tukea ei anneta suoraan rahoituslaitokselle, vaan se annetaan asianomaisen valtion välityksellä." Näin ollen pankkien suora pääomittaminen EVM:n kautta vaatii EVM-sopimuksen muuttamista ja sen uudelleen hyväksymistä eduskunnassa.

Koko ajatuksen EVM:n varojen käyttämisestä pankkiunioniin kuuluvien pankkien tukemiseen tekee erittäin kummalliseksi se, että pankkiunioniin osallistuminen ei edellytä osakkuutta EVM:ssä. Näin ollen pankkiunionin kustannusten jako olisi kaikkea muuta kuin reilu. Meillä Suomessakin on suuria pankkeja, kuten Nordea ja Danske Bank, joiden pääomistus sijaitsee euroalueen ulkopuolella.

Hyväksyttävä ratkaisu kriisinratkaisurahaston koon ongelmaan ei myöskään ole antaa sille oikeutta lainata markkinoilta rahaa, sillä tämäkin kasvattaisi yhteisvastuuta pankkikriiseistä entisestään.

Rahoituksen ja yhteisvastuun ohella järjestelyn ongelma on sen päätöksenteon byrokraattisuus. Tarkoitus on ilmeisesti perustaa pienempien, muutaman miljardin tukipäätösten tekemiseen suppea kriisinratkaisuneuvosto. Tältä osin ratkaisu voi olla toimiva, mutta näillä näkymin kaikki suuremmat pelastusoperaatiot vaati-

vat pankkiunioniin kuuluvien maiden edustajien enemmistön siunausta, josta komissio voi mahdollisesti vielä valittaa. Koska pankkien pelastamisen tai alasajamisen kaltaiset päätökset pitäisi pystyä tekemään yhdessä viikonlopussa markkinoiden ollessa suljettuina, moniportaisen menetelyn voi odottaa aiheuttavan ongelmia.

Pankkiunioni on rakennettava huolella, jotta sen avulla voidaan estää tulevia pankkikriisejä ja rajata niiden aiheuttamia vahinkoja. Yhteinen valvonta on jo kiireen varjolla päätetty antaa EKP:lle, mikä on kaikkea muuta kuin optimaalinen ratkaisu. Nyt taas kiirehditään yhteisen kriisinratkaisumekanismin kohdalla, koska Eurooppa-neuvosto on luvannut, että sitä koskevat sää-

dösehdotukset saadaan hyväksyttyä ennen kevään europarlamenttivaaleja. Turha kiirehtiminen poliitikkojen kasvojenmenetyksen pelossa on erittäin lyhytnäköistä politiikkaa, sillä pankkiunioni ei ratkaise nykyistä kriisiä vaan estää tulevien syntyä.

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitämme,

*että Suomen ei tule hyväksyä ehdotetunkaltaista yhteistä kriisinratkaisumekanismia, joka sisältää laajan yhteisvas-
tuun pankkikriisien kustannuksista.*

Helsingissä 6 päivänä maaliskuuta 2014

Kaj Turunen /ps
Teuvo Hakkarainen /ps
Martti Mölsä /ps

ERIÄVÄ MIELIPIDE 2

Perustelut

Pankkiunionin kriisinratkaisumekanismista on muodostumassa erittäin monimutkainen ja sekava järjestelmä. Se muodostuisi kriisinratkaisuasutuksesta ja valtioiden välisestä sopimuksesta. Alkuvaiheessa kriisien ratkaisutoimet tulevat nojautumaan BRRD:n säädöksiin. Lisäksi EVM:lle on tulossa rooli resoluutiossa ainakin ennen vuonna 2016 tapahtuvaa ERM:n voimaantuloa.

Keskusta on kannattanut ja kannattaa yhteisen pankkivalvontajärjestelmän rakentamista. Ongelmien hoitamiseksi tarvitaan myös yhden-suuntaiset kriisien ratkaisumenettelyt.

Emme kuitenkaan voi hyväksyä hanketta yli maiden rajojen ulottuvasta pankkien yhteisvastuullisesti rahoittamasta kriisinratkaisurahastosta.

Nyt syntymässä oleva ratkaisu, myös Suomen hallituksen kannanoton pohjalta, merkitsisi lisäksi rahaston kartuttamisaikataulun nopeuttamista hallituksen aikaisemmin hyväksymästä, vaihtoehtoisten rahoitus- ja takausmahdollisuuksien käyttöön ottamista tavalla, joka johtaisi vähintäänkin suomalaispankkienkin ja/tai EVM:n vastuiden tai ainakin riskien kasvamiseen.

Rahaston päätöksentekomenettelyssä aikaisemmin tavoiteltua vahvempi rooli tulisi olemaan neuvoston työjaostolla, jossa esimerkiksi Suomella ei tule olemaan edustusta. Ministerineuvoston puhevalta rahaston käytössä on jämmässä Suomenkin alun alkaen tavoittelemaa vähäisemmäksi.

Vaikka ennen SRM:n voimaan saattamista jäsenvaltioiden omilla pankeilla ja valtiolla onkin vissi vastuu resoluutiovaiheessa, valmisteilla olevissa ratkaisuissa yhteisvastuulliselle, viimekätisenä toimenä EVM:lle ollaan kuitenkin säilyttämässä jonkinlainen rahoitusrooli. Emme pidä liioin tätä hyväksyttävänä. Huomionarvoista on lisäksi se, että ns. perälauta, siis toimet, joihin tartuttaisiin, jos 55 miljardin euron rahasto ei riitä, jää auki.

Edellä olevin perustein emme voi hyväksyä hallituksen toimintalinjaa.

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitämme,

että valiokunta ei yhdy valtioneuvoston kantaan.

Helsingissä 6 päivänä maaliskuuta 2014

Mauri Pekkarinen /kesk
Arto Pirttilahti /kesk